

[Светосавље.орг](#) :: [Библиотека](#)

<< **[претходна](#)** [**[садржај](#)**
] **[следећа](#)** >>

СВЕТИ ЈОВАН ЗЛАТОУСТ О СВЕШТЕНСТВУ

БЕСЕДА ЧЕТВРТА

1. Саслушавши и мало поћутавши, Василије рече: Твој страх би био оправдан кад би ти сам тражио да примиш ту власт. Онај ко својим искањем себе сматра способним за вршење тог дела не може да прибегне неискуству као оправдању својих погрешака. Он је, стремећи и доспевши до тог служења, сам себе лишио тог оправдања. Пошто је добровољно и по својој жељи приступио ка њему, он не може рећи да је невољно погрешао и да је ненамерно неког упропастио. Онај ко га буде судио може му рећи: "Због чега си стремио и усудио се да примиш дело које превазилази твоје снаге кад си знао за своје неискуство и да немаш довољно ума да без грешке испуњаваш своје обавезе". Ти, међутим, никад нећеш чути тако нешто. Ти ни сам себи не можеш да

пребацујеш тако нешто. Свима је познато да се ти уопште ниси грабио за ту част, већ да су све учинили други. Оно што друге лишава опроштаја за грешке, теби пружа важну основу за оправдање.

Златоуст. Ја сам на то мрднуо главом и благо се насмешио, дивећи се његовој простодушности. Затим сам наставио. И сам бих, најмилији мој, желео да је онако како си рекао, премда не стога да бих примио оно од чега сам побегао. Можда ми заиста не би предстојала никаква казна за немарно и неопитно старање о стаду Христовом. Међутим, кад би ми биле поверене тако велике ствари, за мене би било теже од сваке казне кад бих се показао недостојан пред лицем оног ко ми ју је поверио. Због чега бих ја желео да је твоје мишљење исправно? Стога што би тада ти жалосни и несретници (јер, како другачије назвати оне који нису могли добро да управљају тим делом, па чак кад би ти и хиљаду пута говорио да су били привучени насилно и да су грешили из незнања) могли избећи неугасиви огањ, таму најкрајњу, неуспављивог црва, пресецање и погибао заједно са лицемерима. Шта да ти кажем? Уопште није тако. Ако хоћеш, представићу ти доказ за истинитост мојих речи почевши од царства за које се нема толика одговорност пред Богом као за свештенство. Саул, Кисов син, није по сопственом настојању постао цар. Он је пошао да тражи магарице и пришао пророку да га запита о њима. Овај је, међутим, почео да му говори о царству. Чувши о томе од пророка, он није показао занимање, већ је одбио и одрекао, говорећи: *Ко сам ја и какав је дом мога оца* (1.Цар.9,20-21). И шта? Да ли је он тим речима могао да се избави од гнева Онога који га је зацарио кад је злоупотребио част коју је добио од Бога? Он је Самуилу који га је окривљавао могао да каже: "Зар сам ја сам тежио ка царевању?"

Зар сам ја тражио ту власт? Ја сам желео безметежни и спокојни живот часних људи, а ти си ме привукао на то достојанство. Остајући у незнатном положају, ја сам лако могао да се удаљим од саплитања. Налазећи се међу простим и незнатним људима ја не бих био послан на такво дело и Бог ми не би поручио рат са Амалићанима. А без тог налога, ја не бих учинио такав грех". Међутим, све је то слабо за оправдање. И не само слабо, него и опасно, с обзиром да још више распаљује гнев Божији. Онај ко је успоштован преко свог достојанства величину части не треба да употреби за оправдање својих погрешака, већ велико старање Божије о њему треба да обрати у побуду за веће напредовање у добру. Онај ко је добио високо достојанство и сматра да му је стога дозвољено да греши у ствари као да човекољубље Божије сматра узроком својих грехова. Тако, пак, говоре само нечастиви људи, који воде немаран живот. Ми не треба тако да мислимо и да заједно са њима упадамо у такво безумље. Напротив, ми треба да се старамо да по својим силама испунимо оно што зависи од нас и да имамо побожан језик и ум. Ни Илије се није старао да добије ту власт (од царевања сада прелазимо на свештенство, о коме је реч). Какву је, пак, од тога имао корист кад је сагрешио? Но, зашто кажем: Није се старао? Он је по захтеву закона није могао избегнути, чак и да је хтео. Он је потицао из Левијевог колена и био је дужан да прими ту власт, која прелази по родовском прејемству. Ипак, и он је претрпео велику казну за својевољност своје деце (1.Цар.4). И први јудејски свештеник, о коме је Бог много говорио Мојсију, беше на ивици погибли због тога што сам није могао да се супротстави безумљу мноштва народа. Једино је заступништво његовог брата успело да задржи гнев Божији (Изд. 32).

Поменувши Мојсија, прилика је да истину мојих речи потврди и оно што се са њиме десило. Сам блажени Мојсије је био далеко од тога да се граби за власт над Јудејцима. Он је чак одбијао предлагано, не саглашавајући се са наредбом Божијом, чиме је разгневио Наредбодавца (Изд.4,3). И не само тада, него и по прихватању власти он жељаше радо да умре како би се ослободио од ње. *Убиј ме*, говорио је он, *ако ми тако чиниш* (Бро.11,15). И шта? Да ли су га бројна одбијања могла заштити кад је сагрешио при извођењу воде (Бро.20,12) и да ли су могла Бога да наведу да му опрости? Да ли је због нечег другог био лишен обећане земље? Ни за шта друго, као што је свима познато. Тај дивни муж баш због тог греха није могао да достигне оно што су достигли његови потчињени. После многих подвига и исцрпљивања, после тако необичног странствовања, после сукобљавања и победа он је умро ван те земље. После толико напора и претрпљеног труда морепловства, он се није насладио добрима пристаништа. Видиш ли да се за своје пропусте не могу ничим оправдати не само они који се грабе (о свештенство), него ни они који су га добили старањем других. И они који су много пута одбијали кад их је сам Бог бирао беху кажњени. Од те опасности ништа није могло да избави ни Аарона, ни Илија, ни тог блаженог мужа, светога, пророка, дивнога, *кроткијег од свих људи на земљи* (Бро.12,3), који је беседио да Богом као пријатељ. Тешко да ће нама, који смо тако далеки од њиховог савршенства, послужити као довољно оправдање свест да уопште нисмо искали ту власт, нарочито што многи од тих избора це бивају по Божијој благодати, већ по људском старању. Бог је изабрао Јуду, укључио га у свети лик ученика Христових, заједно са осталима му дао апостолско

достојанство и чак му поверио нешто више у односу на друге - да располаже новцем. И шта? Да ли је избегао казну кад је и једно и друго злоупотребио, тј. кад је издао Онога кога је требало да проповеда и кад је рђаво употребио оно што му је било поверено на добро руковање? Тим самим он је себи увећао казну, и то праведно. Јер, преимућства која дарује Бог треба употребити на угађање Њему, а не на Његово вређање. Онај ко би мислио да избегне заслужену казну стога што је добио веће почести неголи други поступио би као неверујући Јудејци који би, чувши Христове речи: *Да нисам дошао и говорио им, не би греха имали; а сад изговора немају за грех свој. Да не творих међу њима дела која нико други није творио, не би греха имали* (Јн. 15,22; 24), стали да окривљују Спаситеља и Добročинитеља, говорећи: "Због чега си дошао и говорио? Због чега си чинио чуда? Да ли због тога да нас више казниш". Међутим, то су речи беснила и крајњег безумља. Лекар није дошао да би ти судио, него да би те излечио, не да би те презрео болесног, него да би те потпуно ослободио од болести. Ти се, пак, добровољно удаљујеш од његових руку и стога примаш најтежу казну. Да си прихватио лечење, очистио би се од ранијих болести. Пошто си, пак, побегао од лекара који је дошао ти не можеш да се очистиш од њих. Не могући да се очистиш, бићеш кажњен због њих и уједно за то што си његово старање о теби, колико је до тебе зависило, учинио узалудним. Стога се ми не подвргавамо истој казни пре примања и после примања почести од Бога. У другом случају казна је много строжија. Онај кога не исправљају добročинства заслужује велику казну. Према томе, уколико је то оправдање слабо, као што смо показали, и уколико не спасава оне који му прибегавају, већ их подвргава још већој опасности,

ми треба да иштемо другу заштиту. ,

Василије је рекао: А какву? Ја више нисам при себи. Ти си ме тим речима довео у велики страх и ужас.

Златоуст. Молим те и преклињем, рекох, немој да се предајеш таквом страху. Постоји и заштита: за нас немоћне - да никад не ступамо (на ту дужност), а за вас крепке - да по примању благодати наду спасења полажете једино на то да не чините ништа недостојно тог дара и Бога који га је даровао. Највећу казну заслужују они који ту власт достигну властитим настојањем, а затим рђаво обављају служење или због немарности, или због нечастивости или због неискуства. Међутим, ни они који се нису отимали о власт неће [за исто понашање] наћи опроштај: ни они неће имати никаквог оправдања. По мом мишљењу не треба гледати на људе, па макар их и хиљаде призивало и принуђавало. Човек треба најпре да испита своју душу и све марљиво да провери, па тек онда да попусти онима који принуђавају. Онај ко нема грађевинско искуство неће обећати да подигне кућу, и онај ко не зна лекарску вештину неће приступити лечењу болесних. И макар их многи насилно вукли, они ће одрећи и неће се стидети свога незнања. И зар онај коме треба да буду поверене толике душе неће најпре испитати самог себе? Зар ће он, иако неискусан, прихватити ту службу само стога што му наређују или што га принуђавају, или да некога не би огорчио? Не подвргава ли он тиме себе, заједно са њима, у очигледну невољу? Иако је могао да се сам спасе, он заједно са собом погубљује и друге. И како ће, онда, добити опроштај? Ко ће нас тада штитити (на Будућем суду)? Можда они који нас сада принуђавају и вуку силом? Међутим, ко ће их саме тада спасти?

Они сами ће имати потребу за другима да би избегли огањ. Ја то не говорим да бих те застрашио, већ да бих ти показао истинско стање ствари. Почуј шта блажени Павле говори свом правом и љубљеном сину Тимотеју: *Не полагај руке ни на кога брзо, нити учествуј у туђим гресима* (1.Тим.5,22). Видиш ли да сам ја оне који су намеравали да ме узведу у то достојанство избавио не само од осуде, него и од казне?

2. Онај ко је изабран не може да се оправда тиме што није сам себе предложио и што није предвидео [све тешкоће] како би одбио. Ни онима који бирају неће помоћи ако кажу да нису познавали онога кога бирају: напротив, кривица им постаје још већа, јер су примили онога кога не познају. Тако им наводно оправдање служи Као узрок да се повећа осуда. Они који купују роба траже мишљење од лекара и захтевају јемца за куповину. Они се распитују и код суседа и још дуго времена испитују пре него што се реше да га купе. Није ли, стога, неразумно да они који намеравају да некога поставе на такву службу брзоплето и немарно сведоче и расуђују, тек да би некоме угодили или из непријатељства према другима? Ко ће нас заштитити, кад и они који би требало да нас заштите сами имају потребу за заштитницима? Према томе, велико испитивање треба да обаве и они који имају намеру да изаберу, и (свакако још веће) онај кога изаберу. Они који су изабрали се заједно са њим подвргавају казни за његове грешке. И он сам се неће ослободити казне (већ ће бити још строжије осуђен) уколико они који су га изабрали приликом његовог избора нису нарушили правду из неке људске побуде. Уколико они буду изобличени у свесном избору недостојнога ради неког [недостојног] разлога, биће подвргнути

истој казни као и он. Уколико су, пак, изабрали неспособног, биће вероватно подвргнути још већој казни. Онај ко човеку који је штетан за Цркву уручи ту власт биће крив за његове дрске поступке. Уколико, пак, не буде крив за тако нешто, већ каже да је био обманут мишљењем народа, опет неће остати без казне, премда ће бити кажњен мање од изабраног. Због чега? Због тога што они који бирају заиста могу да учине тако нешто, будући обманути лажним мњењем. Изабрани, пак, не може да каже да себе није познавао као што га нису познавали други. Према тома, будући да он има да буде строже кажњен од оних који су га изабрали, он треба и строжије да испитује сам себе. И кад би они из незнања почели да га зову, он би био дужан да дође и да им тачно објасни разлоге којима би зауставио обмануте. Откривши да је недостојан избора, он би избегао тежину тако великих дела. Када је реч и војничким делима, о трговини, о земљорадњи и другим житејским занатима, ни земљоделац неће да се реши да плови по мору, ни војник да обрађује земљу, ни крманош да постане војник, чак и кад би им неко претио са хиљаду смрти. То је стога што свако од њих предвиђа опасности од свог неискуства. Ту је штета незначајна, па ипак смо тако опрезни и противимо се захтевима оних који нас принуђавају. Тамо, пак, где за уступање свештенства незналицама предстоји вечно мучење, зар ћемо без расуђивања и разматрања да се подвргавамо опасности, позивајући се на принуду од других? Онај, Међутим, који има да нас суди неће прихватити такво оправдање. У духовним делима треба бити много опрезнији, неголи у телесним. А сада ми не показујемо чак ни једнаку опрезност. Рецимо да некога сматрамо грађевинаром (иако у ствари не зна да зида) и да га

позовемо на посао, те се он сагласи и, узевши припремљени грађевински материјал и упропастивши дрво и камен, сагради кућу која се одмах сруши. Кажи ми да ли би за његово оправдање било довољно то што се није сам понудио да зида, него ^у та други принудили? Не, што је веома основано и праведно. Он је требало да одбије, иако су га други звали. Онај ко упропасти дрва и камење никако не може да избегне казну. Зар ће, пак, ономе ко погуби душе и ко их немарно назиђује чињеница да су га други принудили помоћи да избегне казну? Није ли то крајње неразумно? Додаћу још и то да нико никога не може принудити против његове воље. Међутим, претпоставимо да је неко подвргнут хиљадама насиља и многоразличним лукавствима услед чега је био принуђен да попусти. Да ли ће га то избавити од казне? Не. Немојмо, дакле, толико варати себе и претварати се да не знамо оно што је јасно и малој деци, утолико пре што нам такво притворно незнање не може донети користи. Рецимо да се ти сам ниси паштио да добијеш ту власт, будући свестан своје слабости. То је добро и часно. Са таквом свешћу је требало одбити и кад су други наваљивали. Или си ти, можда, био немоћан и слаб само кад други нису позивали, док си, чим су се појавили људи који су намеравали да ти понуде ту част, одмах постао способан? То је смешно, лажљиво и достојно највеће казне. Због тога Господ онога ко намерава да зида кулу саветује да не полаже темељ док не утврди своје могућности како присутнима не би дао хиљаду повода да му се ругају (Лк.14,28-29). Међутим, код њега се невоља ограничава смехом, а овде ће казна бити огањ неугасиви, црв неуспављиви, шкргут зуба, тама најкрајња, расецање и погибао заједно са лицемерима (Ис.26,24; Мт.25,30). Моји тужиоци не

желе да знају тако нешто, иначе би престали да укоревају онога ко неће да погине узалуд. Наше садашње расуђивање се не тиче управљања пшеницом или житом, воловима или овцама, или нечим другим сличним, већ самим телом Христовим. Јер, Црква Христова, по речима блаженог Павла, јесте тело Христово (Кол. 1,18). Онај коме је оно поверено треба да га држи у добром стању и превасходној красоти, пазећи да нека мрља или бора, или што томе слично не повреди његову лепоту и благољепије (Еф.5,27). Зар он није дужан да то тело, по мери људских сила, учини достојним његове нетрулежне и блажене Главе? Онај ко се брине о добром стању ратника има потребу и за лекарима, и за руководиоцима, и за строгим начином живота, и непрестаном вежбом, и за мноштвом других предострожности, с обзиром да нека занемарена маленкост може све да разруши и упропасти. Зар ће они који су на себе узели бригу о том телу, које не води борбу са телима, већ са невидљивим силама, моћи да га сачувају здравим и неповређеним уколико не буду имали надљудску врлину, и не буду знали свако лекарство које је корисно за душу?

3. Или, зар ти не знаш да је тело (Цркве) подложно већим болестима и напастима, неголи наше тело? Оно се лакше повређује и спорије оздрављује. Телесни лекари су измислили разне лекове и разноврсна оруђа, те врсте хране које су прилагођене болесницима. Често је и само својство ваздуха било довољно за оздрављење болесних. Чак је и благовремени сан понекад лекара ослобађао од сваког труда. Овде ништа такво не може да се измисли. После примера дела остаје само један вид и начин лечења - учење **речју**. Ето оружја, ето хране, ето најбољег раствора ваздуха. Оно служи уместо

лека, уместо огња, уместо жезла. Ако се јави потреба за жежењем или сечењем, треба употребити реч. И ако она не подејствује, све остало је узалудно. Њоме ми подижемо палу душу и укроћујемо узнемирену, њом одсецамо сувишно, допуњавамо недостатак и чинимо све остало што служи на здравље душе. Живот другог може најблагодотворније да подејствује на добро устројство живота, подстичући на подражавање. Међутим, када душа болује од болести која се састоји од **неисправних догмата**, веома је корисна реч и то не само за ограђивање својих, него и за борбу са туђима. Онај ко би имао духовни мач и штит вере којим би могао да чини чуда и да њима затвара уста бестиднима, не би имао потребу за речју. Или боље, по својој особини она би и тада била не само корисна, већ и неопходна. Тако је и блажени Павле дејствовао речју, иако се свуда прослављао чудесима. И други из лика апостола саветује да се старамо о сили речи: Будите *свагда спремни са кротошћу и страхом на одговор свакоме који тражи од вас разлог ваше наде* (1.Пт.3,15). Сви они су тада Стефану и његовим сарадницима оставили старање о удовицама како би сами без сметњи могли да се посвете *служби речи* (Дап.6,4). Кад бисмо имали силу чуда не бисмо се толико трудили о речима. Међутим, није остало ни трага од те силе. Непријатељи, међутим, непрестано наступају са свих страна. Стога је неопходно да се оградимо речима како не бисмо били поражени стрелама непријатеља и како бисмо их лакше побеђивали.

4. Дакле, треба да се марљиво старамо да *реч Христова обитава у нама богато* (Кол.3,16). Ми се не припремамо за један вид борбе: тај рат је разноврстан и изазивају га различити непријатељи. Не дејствују сви они једним оружјем и не старају се да нас

нападају на исти начин. Стога онај ко намерава да води рат са њима треба да познаје начине дејстава свих њих, те да буде и стрељач и праћкар, и четник и водник, и војник и војвода, и пешак и коњаник, и вешт и на мору и на бедемима. У ратним дејствима свако одбија непријатеља сходно начину који му је назначен. Овде тога нема. Уколико онај ко намерава да победи не буде искусан у свим деловима те вештине, ђаво ће и кроз један део који остане занемарен успети да провуче све своје грабљивце и да отме овце. Ипак, он неће бити (тако смео) уколико види да пастир наступа са пуним знањем и да добро познаје све његове замке. Према томе, неопходно је да смо добро заштићени са свих страна. Све док је ограђен са свих страна, налазећи се у потпуној сигурности, град може да се смеје онима који су га опсели. Уколико, пак, неко сруши његов зид, макар и у ширини врата, он више неће имати користи од зида који га окружује, чак и да његови преостали делови остану тврди. Исто је и са градом Божијим: када га одасвуд уместо зида ограђују надгледање и благоразумност пастира, сви покушаји непријатеља се окрећу на њихов стид и подсмех, док они који живе у њему остају неповређени. Међутим, ако неко успе да разруши неки његов део, [долази до поремећаја]: иако се не руши цео, од нарушеног дела се, тако рећи, заражава и све остало. Каква је корист ако се он добро бори са незнабошцима, а пустоше га Јудејци? Или, ако побеђује и једне и друге, али га разграбљују манихејци? Или, ако и после победе над њима они који шире учење о судбини почну да убијају овце које се налазе у њему? Али, зашто набрајати све ђаволске јереси? Уколико пастир не уме да добро одбија све те јереси, вук може и посредством једне да поједе мноштво оваца. У ратном сукобу се од

супротстављених и сукобљених увек може очекивати и победа и пораз. Овде је, међутим, сасвим другачије. Често битка са једнима пружа победу непријатељима који се у почетку нису борили и ниуколико трудили, већ остајали да спокојно седе. Онај, пак, ко у тим стварима нема велико искуство, поразивши себе сопственим мачем, постаје смешан и за пријатеље и за непријатеље. На пример (постараћу се да ти речено објасним примером), следбеници лажног учења Валентина и Маркиона и они који су болесни од исте болести из броја књига Божанственог Писма искључују закон који је Бог дао Мојсију. Јудејци га, пак, поштују тако што и данас, кад већ време не дозвољава, настоје да га испуњавају у потпуности, насупрот вољи Божијој. Црква Божија, међутим, избегавајући крајности и једних и других, иде средњим путем: она се не саглашава са потчињавањем игу закона, али и не допушта да се хули, већ га хвали и по престанку важења с обзиром да је био користан у своје време. Стога је онај ко намерава да се бори и са једнима и са другима дужан да се држи равнотеже. Уколико, желећи да научи Јудејце да се неблаговремено држе древног законодавства, почне без поштеде да га пориче, даће велики повод јеретицима да га хуле. Ако, опет, старајући се да затвори уста тим јеретицима, почне неуморно да превазноси и хвали закон као неопходан и за садашње време, отвориће уста Јудејцима. Осим тога, и обузети беснилом Савелија и необузваношћу Арија такође због неумерености отпадоше од здраве вере. И премда задржавају име Хришћана, ни једни ни други нису бољи од Јудејаца. Онај ко испита њихово учење видеће да се једни од Јудејаца разликују само именом, а да учење других има велику сличност са јересју Павла Самосатског. И једни, пак, и

други су далеко од истине[1]. Ту предстоји велика опасност, уски и тесни пут са обе стране окружен теснацима и велики страх да се, у намери да се савлада један, не буде рањен другим. Ако неко каже да је Божанство једно, Савелије ће одмах његову реч да обрати у корист свог безумног учења. Ако, пак, он покаже разлику, називајући једног Оцем, другог Сином, трећег Духом Светим, иступиће Арије те ће разлику у Лицима окренути у разлику у суштини. Међутим, неопходно је одвраћати се и бежати како од нечастивог Савелијевог мешања, тако и од безумног Аријевог раздвајања, и исповедати једно Божанство Оца и Сина и Светога Духа, али у Три Лица. На тај начин ми можемо затворити улазак и једном и другом. Могао бих да ти наведем још многе тешкоће. И онај ко се са њима не бори храбро и марљиво, задобиће мноштво рана.

5. Шта да ти, пак, кажем о расправама са ближњима? Оне нису незнатније од спољашњих напада и за наставника представљају још већи труд. Једни из знатижеље узалудно и без разлога желе да испитују предмете који су потпуно непознатљиви и који би им били некорисни и да их знају. Други од Бога траже одговор за Његово промишљање, усиљујући се да измере тај велики бездан. Јер, *судови твоји су*, говори се у Писму, *велики бездан* (Пс.35,7). Оних који се старају о вери и животу се не може наћи много. Много је више оних који испитују и истражују оно што се не може наћи и чије искање жалости Бога. Ми се [узалуд] усиљујемо да сазнамо оно што нам Бог није открио. Са једне стране нећемо сазнати ништа (јер, како је могуће сазнати нешто што Богу није угодно), а са друге стране се за своју знатижељу подвргавамо опасности. Па ипак, премда тако стоје ствари, онај ко са влашћу стане да затвара уста оних

који испитују недоступне предмете, свакако ће навући на себе прекор за гордост и незнање. Стога и овде предстојатељ треба да делује са великом благоразумношћу како би такве удаљио од неприличних питања и сам избегао наведене оптужбе. За све то нема друге помоћи изузев речи. Душе људи који су потчињени ономе ко нема ту силу стално ће се налазити у стању које је слично положају бродова у бури. А обично се ради о slabим и знатижељним људима. Стога свештеник треба да употребљава све мере како би стекао ту моћ.

Василије је рекао: Због чега се Павле није трудио да задобије ту силу? Он се чак није стидео оскудности своје речи, већ је отворено говорио да је *невешт*, и то у Посланици Коринћанима, који су се славили говорништвом и хвалили се њиме.

6. Златоуст. То је баш, рекох, разлог погибије многих: многи су, наиме, због тога постали мање ревносни за истинско учење. Не могући да тачно схвате дубину мисли апостола и да разумеју смисао његових речи, они су сво време проводили у дремежу и сањивости, хвалећи незнање, премда не оно које себи приписује Павле, већ оно од кога је он био далеко више неголи и један човек који живи под небом. Уосталом, оставимо тај предмет за друго време, а сад ћу рећи следеће: претпоставимо да је Павле био незналица у смислу који они имају у виду. Какве то има везе са данашњим људима? Он је имао силу која је много већа од речи и која је могла да чини много већа дејства. Сама његова појава, и без икаквих речи, беше страшна за демоне. Кад би се данашњи сабрали сви заједно и узнели безбројне молитве са многим сузама, не би могли да учине оно што су некада чинили Павлови убруси (Дап. 19,12). Павле је молитвом васкрсавао мртве и вршио друга чуда због

којих су га незнабошци сматрали богом (Дап.14, 11). И још пре преселења из овдашњег живота он се удостојио да буде однесен до трећег неба и да чује речи које не може да чује људска природа (2.Кор. 12,24). И како се данашњи људи не плаше да се упоређују са таквим мужем? (То уосталом не говорим са намером да кажем нешто тешко и непријатно, тј. не са прекором него са чуђењем). Ако оставимо чуда и пређемо на живот тог блаженог и погледамо његову анђелску делатност, видећемо још веће превасходство Христовог борца. Ко може да изобрази његову ревност, кротост, безбројне опасности, непрекидне бриге, непрестана старања за Цркве, саосећање немоћнима, многе скорби, многобројна гоњења, свакодневне смрти (2.Кор.12,2428; 1.Кор.9, 22)? Које место у васељени, која земља и које море не познаје подвиге тог праведника? Њега је знала и пустиња, која га је често примала у време опасности. Он је претрпео све врсте невоља и одржао сваку врсту победе. Он никада није престао да се подвизава и да стиче венце. Уосталом, ја не знам како сам се омакао и почео да врећам тог мужа? Његове врлине превазилазе сваку реч. Моју, пак, реч превазилазе толико колико мене надилазе најискуснији у говорништву. Па ипак, ја нећу престати све док не кажем оно што је више од реченог онолико колико је он виши од свих људи (и блажени неће гледати на неостварено дело, већ на намеру). О чему се ради? После таквих подвига и после безбројних венаца, он је пожелео да сиђе у геену и да буде предат вечном мучењу само да се спасу и обрете Христу Јудејци који су на њега бацали камење и били готови да га убију (Рим.9,3). Ко је толико волео Христа, уколико се тако нешто може назвати љубављу, а не нечим вишим од љубави? Зар ћемо ми да се упоређујемо са њим и

после такве благодати коју је примио одозго, и после таквих врлина какве је показао са своје стране? Шта може бити дрскије од тога? А сада ћемо се постарати да покажемо да уза све то он није био незналица, како га они називају? Они називају незналицом не само онога ко се није упражњавао у уметности светске красноречивости, него и онога ко не уме да штити истинско учење. Међутим, Павле је себе назвао невештим само у једном, а не и у другом смислу. Као потврду тога он је направио тачно разграничење рекавши да је *невешт у речи, али не и у знању* (2.Кор. 11,6). Кад бих ја (од пастира Цркве) захтевао извештаченост речи Исократа, снагу Демостена, озбиљност Тукидита и узвишеност Платона, ваљало би указати на то сведочанство Павла[2]. Међутим, ја остављам све то и извештачене спољашње украсе. Ја не мислим ни о изражавању, ни о начину изговарања речи. Нека [човек] и буде оскудан у речима и нека састав његових речи буде прост и невешт, само нека не буде незналица што се тиче познања и тачног разумевања догмата. И нека нико ради прикривања свог немара не одузима од тог блаженог мужа највеће од његових достојанстава и главну од његових заслуга.

7. Како је он реци ми, доводио у недоумицу Јудејце који су живели у Дамаску још пре него што је почео да чини чуда? Како је он савладао јелинисте? Због чега су га спроводили у Тарс? Зар не стога што је силно побеђивао речју? Он их је довео до раздражења и до решења да га убију, с обзиром да нису могли да претрпе пораз (Дап.9). Тада он још није почео да чини чудеса. И нико не може да каже да му се народ дивио због гласа о његовим чудесима, нити да су они који су се борили са њим уступали због таквом мишљења о њему. До тада је он побеђивао само својом речју. А како се он борио и сукобљавао са

онима који су у Антиохији намеравали да живе као Јудејци (Гал.2)? Није ли и члан ареопага, становник најсујевернијег града, заједно са својом женом после једне његове проповеди постао његов следбеник (Дап. 17,34)? И због чега је Евтих пао са прозора? Зар не стога што је до дубоко у ноћ био занет слушањем Павлове поуке (Дап.20,9)? А шта је било у Солуну и у Коринту? Шта у Ефесу и у самом Риму? Није ли целе дане и ноћи заредом проводио у објашњавању Писма? Шта да се каже о разговорима са епикурејцима и стоицима (Дап.17,18)? И кад бисмо хтели да набројимо све, наша реч би била сувише дугачка. Према томе, показује се да је Павле и пре чуда и после њих често дејствовао речима. Ко ће се још осмелити да га назове незналицом кад су му се сви нарочито дивили због беседе и проповеди? Због чега су га Ликаонци примили као Меркурија? [Раније] су (Павла и Варнаву) примили као богове због чудеса. Сада су, пак, Павла прихватили као Меркурија већ не због чудеса, него због речи (Дап.14,12). Чиме је тај блажени превазишао остале апостоле? Због чега се по читавој васељени највише име његово налази у устима свих? Због чега се он прославља више од свих не само код нас, него и код Јудејаца и незнабожаца? Зар не због вредности својих Посланица којима је донео корист тадашњим вернима. Заправо, њима он доноси корист и свима који су живели од тог времена до данас и који ће живети све док постоји људски род, до последњег доласка Христовог. Његове Посланице ограђују Цркве по свој васељени слично зидинама које су саграђене од адаманта. Он и сада стоји као најхрабрији ратник, *обарајући помисли и сваку охолост, која устаје против познања Божијега, и покоравалујући сваку помисао на послушност Христу* (2.Кор. 10,45). Све

то он чини својим дивним Посланицама, пуним божанствене мудрости, које су нам остављене. Његови списи нису корисни само ради обарања лажних учења и заштите истинског, већ и ради напредовања у побожном животу. Користећи се њима, предстојатељи Цркве још и данас уређују, усавршавају и доводе до духовне красоте чисту девојку коју је он обручио Христу (2.Кор.11,2). Њима они одбијају болести које јој прилазе и одржавају јој здравље. Таква лекарства нам је оставила та незналица. Њихову силу добро познају они који их често користе на самом делу. Одатле се може видети да је Павле показао велику ревност за ту ствар.

8. Почуј још шта он говори у Посланици свом ученику: *Пази на читање, утешавање и учење*. Затим говори и о плодовима тога: *Јер чинећи ово, спашћеш и себе и оне који те слушају* (1.Тим.4ДЗ; 16). И још: *Слуга пак Господњи не треба да се свађа, него да буде тих према свима, поучан, незлобив* (2.Тим.2,24). И даље говори: *Но ти стој у томе што си научио и што си се уверио, знајући од кога си се научио, и што из детињства знаш Свештене Списе који те могу умудрити за спасење*. И још: *Све је Писмо богонадахнуто, и корисно за учење, за карање, за исправљање, за васпитавање у праведности да буде савршен Божији човек* (2.Тим.3,14-16). Чуј шта он пише Титу, говорећи о постављању епископа: *Јер епископ треба да се чврсто држи истините речи сагласне са учењем, да би био способан и поучавати у здравој науци и покарати оне који се противе* (Тит.1,7; 9). Како ће онај ко остаје незналица, по њиховим речима, бити у стању да изобличава оне који се противе и да им затвара уста? И какву би потребу за читањем и списима имао онај ко треба да остане у таквом незнању? Све су то изговори и оправдања и прикривања немарности и лењости. Међутим, рећи

ће, то се налаже свештеницима. Али, ми и говоримо о свештеницима. А да се то односи и на оне који су под њиховом влашћу можеш чути из друге поуке у другој Посланици: *Реч Христова нека обитава у вама богато, у свакој мудрости. Реч ваша да бива свагда у благодати, сољу зачињена, да знате како треба свакоме одговорити* (Кол.3,16; 4,6). И речи - да буду готови на одговор, речене су свима. И у Посланици Солуњанима (Павле) говори: *И изграђујте један другог, као што и чините* (1.Сол.5,11). А када говори о свештеницима, он каже: *Презвитери који су добре старешине достојни су двоструке части, особито они који се труде у проповедању и учењу* (1.Тим.5,17). То је најсавршенији начин учења: и делом и речима приводити поучаване ка блаженом животу који је зацртао Христос. Јер, сама дела нису довољна за поучавање. То нису моје речи, већ самог Спаситеља: *Ко изврши и научи, тај ће се велики назвати* (Мт.5,19). Кад би **извршити** значило **учити**, друга реч би била узалудно додата. Било би довољно рећи: *Ко изврши*. Међутим, раздвајањем једног и другог Он показује да једно зависи од дела, а друго од речи. Један део има потребу за другим како би здање било савршено. Да ли чујеш шта изабрани сасуд Христов говори ефеским презвитерима: *Зато пазите и опомињите се да три године дан и ноћ не престајох поучавати са сузама свакога од вас* (Дап. 20,31). Каква је нужда постојала за сузама и словесним поучавањем када је тако јарко сијао апостолски живот? (Његов) живот је могао много да нам помогне у испуњавању заповести. Ипак, нећу рећи да би у том смислу само он све завршио.

9. Какву корист може да укаже живот када никне спор о догматима и сви се боре на основу истих Писама? Каква је корист од многих подвига када неко затим по великом неискуству падне у јерес и одвоји се

од тела Цркве? Ја знам многе са којима се то десило. Каква је таквоме корист од трпљења? Никаква, као што (нема користи) ни од исправне вере при исквареном животу. Стога онај ко је постављен да учи друге треба да буде искуснији од свих у таквим споровима. Може се десити да он сам остане безбедан, не претрпевши никакву штету од противника. Ипак, видећи да је њихов путеводитељ побеђен и да не може ништа да каже противницима, мноштво простих људи који се налазе под његовим руководством ће за пораз кривити неутврђеност самог учења, а не његову слабост. И због неискуства једног човека много људи ће се подврћи крајњој опасности. Чак и ако не пређу потпуно на страну противника, они ће бити принуђени да сумњају у оно у шта су били уверени. На оно, пак, чему су приступали са тврдом вером више не могу да пазе са истом одлучношћу. Од пораза учитеља у њиховим душама се подиже бура која доводи до бродолома. Ја, пак, немам потребе да ти говорим о томе каква погибао и какав огањ се сабира на главу његову за сваког од погинулих: све то ти добро знаш. Према томе, да ли моја жеља да не будем виновник погибли толико много људи и да на себе не навучем казну која је већа од оне која ме тамо очекује произилази од гордости или таштине? Ко то може рећи? Нико, осим онога ко хоће узалудно да прекорева и да се предаје расуђивањима при туђој несрећи.

НАПОМЕНЕ:

1. Валентијан и Маркион су зачетници јереси

које су познате под именом валентинијана и маркионита из II века. Савелије и Павле Самосатски су зачетници савелијанаца и павлијана (самосаћана) из III века, а Арије је јересеначелник аријанаца из IV. века.

2. Исократ и Демостен су били оратори, Тукидит историчар а Платон философ. Они су били антички писци из V и IV века пре Христа.

<< [претходна](#) [[садржај](#)
] [следећа](#) >>

[Светосавље.орг](#) :: [Библиотека](#)